

**UCHWAŁA NR XXXVIII/250/2018
RADY GMINY BRODNICA**

z dnia 5 października 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994 i 1000) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 i 1076) Rada Gminy Brodnica uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brodnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY
PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2018-2020

ROZDZIAŁ I

ZAŁOŻENIA WSTĘPNE

1.1 Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 został opracowany zgodnie z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 i 1076).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest zadaniem własnym gminy, a realizacja w szczególności polega na: analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny i dążeniu do reintegracji rodziny, a wspieranie rodziny jest prowadzone w formie: pracy z rodziną i pomocą w opiece i wychowaniu dzieci.

Rodzina, jako najważniejsze środowisko wychowujące, ma decydujący wpływ na przyszły kształt i strukturę osobowości dziecka. Każdy rodzaj zaburzeń, dewiacji i odchyłeń w zakresie funkcjonowania rodziny ma swoje reperkusje w zachowaniu dzieci oraz w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny. Niezwykle ważne jest umocnienie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcji.

Czynniki wpływające na zaburzenie prawidłowego funkcjonowania rodziny to: ubóstwo, bezrobocie, narkomania, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc, przestępczość, itp. Stanowią one zagrożenia współczesnej rodziny i mogą prowadzić do wykluczenia społecznego. Działania pomocowe skierowane do rodzin odznaczają się niską efektywnością, gdyż brak jest spójności i koordynacji działań poszczególnych instytucji, co w konsekwencji prowadzi do uzależnienia od instytucji pomocowych. Zachodzi zatem konieczność zmiany pracy z rodziną poprzez podjęcie działań skierowanych do przywrócenia prawidłowości w funkcjonowaniu rodziny. Działania te wymagają wielopłaszczyznowego rozpoznania sytuacji osób i rodzin oraz podjęcia zintegrowanych działań instytucji, które zostały powołane do pracy z rodziną i jej wspierania.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na konieczność opracowania i realizacji 3-letnich programów wspierania rodziny, współpracy instytucji wspierających rodzinę z dzieckiem poprzez działania profilaktyczne, pracownika socjalnego, asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz podmiotów powołanych do wspierania rodziny. Podmiotem wskazanym do realizacji tego zadania jest Ośrodek Pomocy Społecznej działający w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r., która

definiuje pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości.

1.2. Dane statystyczne Gminy Brodnica na dzień 31.12.2017 r.

1. Liczba ludności	5 177
2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	126
3. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych (liczba wypłaconych świadczeń - 11.322)	487
4. Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego (liczba wypłaconych świadczeń - 592)	49
5. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego (liczba wypłaconych świadczeń - 8.297)	519
6. Liczba rodzin korzystająca z dodatku mieszkaniowego	70
7. Liczba rodzin korzystająca z dodatku energetycznego	15
8. Liczba dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowo-wychowawczych – 74 (przeciętnie do każdej z 4 świetlic uczęszcza 18 dzieci).	74

ROZDZIAŁ II

WSPIERANIE RODZINY W JEJ PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIU

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje jednocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwe. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie niebezpieczne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności zarówno na skutek czynników zewnętrznych takich jak np. bezrobocie, długotrwała choroba, upośledzenie umysłowe, zaburzenia psychiczne, jak również czynników odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny takich jak: nałogi, przestępczość, przemoc czy zaniedbywanie obowiązków.

Występujące w rodzinie problemy niejednokrotnie są bardzo złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a także koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wspierania rodziny.

ROZDZIAŁ III

CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE SZCZEGÓŁOWE I ZADANIA

CEL GŁÓWNY- wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz działania profilaktyczne na rzecz wzmocnienia rodziny.

Cel szczegółowy I		
Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wspierania rodziny w wychowaniu dzieci		
Lp.	Zadania	Realizatorzy
1	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii realizowanych w środowisku szkolnym i rodzinnym.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - szkoły z terenu gminy, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - świetlice środowiskowo-wychowawcze.
2	Finansowanie istniejących świetlic środowiskowo-wychowawczych.	-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3	Upowszechnianie informacji o uprawnieniach rodziny oraz instytucjach i formach wsparcia	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - szkoły, - świetlice środowiskowo-wychowawcze, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
Cel szczegółowy II		
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie oraz umożliwianie wyjścia z zaistniałego kryzysu		
1	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom wykazującym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	- Ośrodek Pomocy Społecznej.
2	Finansowanie szkoleń w celu podnoszenia kompetencji i kwalifikacji osób pracujących na rzecz rodzin.	- Ośrodek Pomocy Społecznej.
3	Upowszechnienie informacji o punktach konsultacyjnych i poradnictwie specjalistycznym.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - szkoły (pedagog, psycholog), - świetlice środowiskowo-wychowawcze, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4	Monitorowanie środowisk zagrożonych	- Ośrodek Pomocy Społecznej,

	uzależnieniami i wykluczeniem społecznym oraz motywowanie do podjęcia terapii.	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Policja, - szkoły (pedagog, psycholog). - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
5	Upowszechnianie form aktywnej integracji takich jak: aktywizacja zawodowa, społeczna, edukacyjna i zdrowotna.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - asystent rodziny.
Cel szczegółowy III Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka		
1	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom potrzebującym.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - organizacje działające na rzecz pomocy rodzinie (CARITAS)
2	Dożywianie dzieci i młodzieży szkolnej.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - szkoły, - przedszkola
3	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. - szkoły (pedagog, psycholog).
4	Wspieranie systemu rodzinnej opieki zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie.
Cel szczegółowy IV Współpraca i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży		
1	Zapewnienie wypoczynku letniego dzieciom i młodzieży pochodzącym z rodzin o niskich dochodach.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - szkoły, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie
2	Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym („Dzień dziecka”, „Dzień sportu”, „Zajęcek”, „Mikołaj”, spotkania opłatkowe, i inne	- świetlice środowiskowo-wychowawcze, - szkoły.

ROZDZIAŁ IV

REALIZACJA PROGRAMU

1.1. Założenia ogólne

Do realizacji poszczególnych celów prowadzą działania, których wybór został poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny.

Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest rodzinny wywiad środowiskowy. Działania wspierające rodziny odnoszą pozytywne skutki wówczas, gdy są prawidłowo rozpoznane i mają charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dziecka, kształtowanie właściwych wartości i norm w procesie wychowania.

Działania profilaktyczne winny być skierowane do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych zagrożeniami oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 i 1076) definiuje m. in. zakres zadań do realizacji przez gminy:

- 1) *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- 2) *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- 3) *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:*
  - a) *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
  - b) *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
  - c) *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Powyższe zadania zawarto w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 do realizacji przez wskazane w tym Programie osoby i podmioty.

1.2. Praca z rodziną

Praca z rodziną ukierunkowana jest na wzmocnienie więzi uczuciowych, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, minimalizowaniu czynników negatywnych dla dziecka.

Praca na rzecz rodziny odnosi pozytywny skutek, wówczas, kiedy jest prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę w formie poradnictwa specjalistycznego, terapię i mediację, pomoc prawną w zakresie prawa rodzinnego. W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb działających na rzecz rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy realizuje zadania wynikające z ustawy poprzez szeroko rozumianą profilaktykę oraz budowę lokalnego systemu wsparcia oraz współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze profilaktyki ukierunkowanej na dziecko i rodzinę.

1.3. Asystent rodziny

Rodziny mające trudności w pełnieniu ról opiekuńczych i wychowawczych są wspierane przez asystenta rodzin, który pomaga w przezwyciężeniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Jego zadaniem jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania sytuacji kryzysowej rodziny. Asystent rodziny pracuje z całą rodziną, ponieważ ich problemy są ściśle powiązane.

Zadaniem asystenta jest wzbudzenie w podopiecznych wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych za niemożliwe.

Przy wykonywaniu swoich obowiązków asystent współpracuje z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami i osobami specjalizującymi się w dziedzinach na rzecz dziecka i rodziny.

Po zakończeniu pracy z rodziną asystent nadal monitoruje jej funkcjonowanie.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na jednego asystenta rodziny nie może przypadać więcej niż 15 rodzin.

1.4. Inne formy działania w ramach realizacji celów

1. Systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej.
2. Edukacja rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz wczesna interwencja w tych rodzinach.
3. Wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.
4. Wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną z rodziną.
5. Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących specjalistyczne poradnictwo.

ROZDZIAŁ V

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Brodnica. Adresatami są dzieci i rodziny z terenów Gminy przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony swoich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo.

Niski poziom wykształcenia rodziców, bezradność oraz liczne dysfunkcje, czy zachowania patologiczne w rodzinie przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takich rodzinach.

Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Stworzenie dzieciom z tych rodzin możliwości uczestniczenia w zajęciach świetlic środowiskowo-wychowawczych ma na celu pomoc w odrabianiu lekcji, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz kreowanie prawidłowych wzorców zachowania.

ROZDZIAŁ VI

PODMIOTY ŚWIADCZĄCE POMOC W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy.
2. Świetlice środowiskowo-wychowawcze (Manieczki, Grabianowo, Brodnica, Ilówiec).
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodnicy.
4. Policja.
5. Sąd Rejonowy w Śremie Wydział VIII Rodzinny i Nieletnich.
6. Kuratorzy sądowi.
7. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Śremie.
8. Placówki oświatowe.

9. Organizacje pozarządowe.
10. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie.

Dane adresowe i telefoniczne powyższych placówek uzyskać można w Ośrodku Pomocy Społecznej w Brodnicy, ul. Parkowa 2, 63-112 Brodnica – telefon: 61 28 42 507.

ROZDZIAŁ VII

OCZEKIWANE REZULTATY

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami poprzez zrealizowanie celów szczegółowych.
2. Gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną.
3. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym.
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.
5. Zmiana postaw społecznych.
6. Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych.
7. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.

ROZDZIAŁ VIII

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 odbywać się będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy, w ramach środków przeznaczonych na wsparcie rodzin.

ROZDZIAŁ IX

SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie programu umożliwi wgląd w realizację działań, ocenę ich skuteczności oraz możliwość podejmowania bieżącej korekty. Odbywać się będzie na podstawie sprawozdawczości sporządzanej w corocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej, przedkładanym Wójtowi Gminy Brodnica, w terminie do 31 marca każdego roku. Dodatkowo sporządzane będą sprawozdania rzeczowo- finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazywane będą wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

ROZDZIAŁ X

EWALUACJA PROGRAMU

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji oraz zmianie w zależności od potrzeb i możliwości finansowych, przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych oraz podmioty wskazane do realizacji Programu.

ROZDZIAŁ XI

PODSUMOWANIE

Celem działań profilaktycznych jest zapobieganie negatywnym zjawiskom, zarówno tym, które mogą zaistnieć, jak i tym które już istnieją.

Istotne znaczenie mają działania profilaktyczne skierowane do rodzin wymagających wsparcia ze strony osób i instytucji powołanych do tego zadania.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin.

Wsparcie rodziny może odnieść pozytywny skutek wówczas, gdy zostaną stworzone warunki do wyeliminowania negatywnych czynników zakłócających jej rozwój.

Szansą na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku jest wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału poprzez zdobycie nowych umiejętności w funkcjonowaniu rodziny.

Pomoc na rzecz rodzin nakierowana winna być w pierwszej kolejności na wykorzystanie własnych zasobów i możliwości, jeśli to zawodzi wówczas rodzina wymaga specjalistycznego wsparcia.